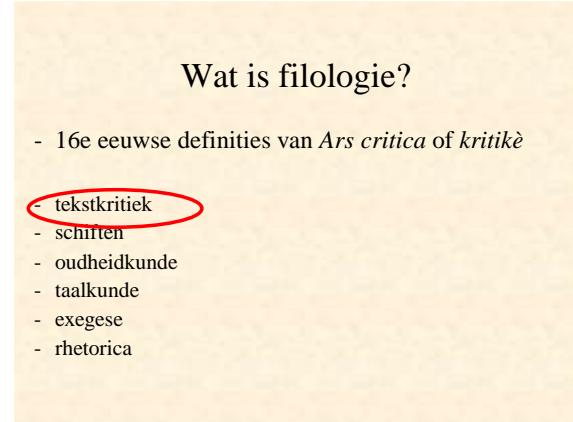

Junius als filoloog

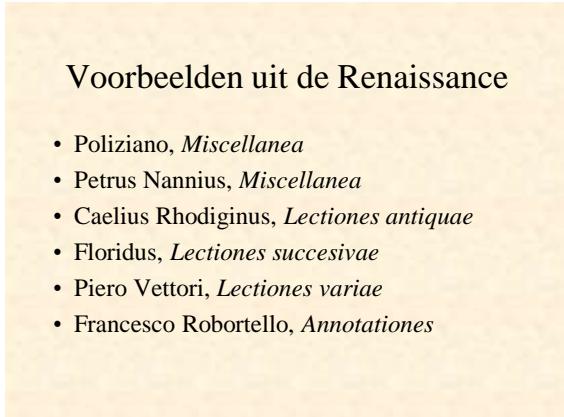

Animadversa
(1556; 1708)

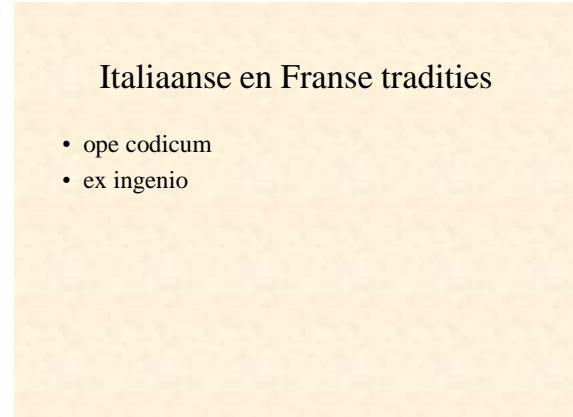
Wat is filologie?

- 16e eeuwse definities van *Ars critica* of *kritikè*
- **tekstkritiek**
- schriften
- oudheidkunde
- taalkunde
- exegese
- rhetorica

Voorbeelden uit de Renaissance

- Poliziano, *Miscellanea*
- Petrus Nannius, *Miscellanea*
- Caelius Rhodiginus, *Lectiones antiquae*
- Floridus, *Lectiones successivae*
- Piero Vettori, *Lectiones variae*
- Francesco Robortello, *Annotationes*

Italiaanse en Franse tradities

- ope codicum
- ex ingenio

Junius expliciteert methode

- *Animadversa*, 3.1: ‘At enim ego, ut haud temere mutandum quicquam in autoribus, aut veterinariorum more statim interpolandum, vel etiam inducendum eradendumque’.
- *Animadversa*, 3.14: ‘In ea semper fui opinione, quod nunquam temere reponendum sit aut immutandum quidquam ex recepta lectione apud autores sive Graecos sive Latinos, nisi aliud evincat vel ratio, vel melioris notae codicum consensus et autoritas; eosque qui hanc in partem impingunt, latae culpae reos iudicavi semper, qui temeritatis suae conscientiam tueri nequeant’.
- *Animadversa*, 3.11[c]: ‘Haud temere unquam receptam lectionem immutandam esse placuit mihi semper, nisi aliud dictet ratio, aut veterum codicum consensus’.

Wat Junius presenteert

- conjecturen
- emendaties
- etymologies
- toelichtingen obscuur vocabulair/antieke gebruiken
- vertalingen (*recentiores*)
- anekdotes
- edities
- kritiek op *recentiores*
- shifting

ex ingenio: intertekstualiteit

• Plinius de Oudere	• Athenaeus
• <i>Suda</i> ('Suidas')	• Julius Pollux
• Nonius Marcellus	• Philostratus
• Hesychius	• Strabo
• Eustathius	• Synesius
• Joh. Tzetzes	• Varro
	• Zonaras [na 1556]

Ammianus

- intratextuel parallelen
 - Ammianus (19.1.11) *frugum* pro *phrygum*
 - parallel met 22.9.15
 - Gelenius, ed. 1533
- intertekstuele parallellen:
 - *Animadversa*, 3.15: ‘ne quis temerarios nos existimet, lectionis fidem autorum dictis fulciamus’.

Animadversa 4.26

- Quintilianus, *Institutio oratoria* 1.3.6:
 - *continuatio extundit* (Lyons ‘exemplar’)
 - *continuatio contundit* (Keuls ‘exemplar’)
 - *continuatio retundit* (handschrift)
 - *communatio extundit* (conjectuur)

ope manuscripti

- Nonius Marcellus
- Martialis
- Statius' *Achilleis*
- Juvenalis

Nonius Marcellus

- Samium est testa. Lucilius satyr. lib. 14: et non pauper me uti samio certoque catino. Mar. Tullius lib. 6 de rep.: Laeli quam omnes habemus in manibus, quam si imperia pontificum diis immortalibus grata sine samio, quae ut his scribit capedines.
- Samisch is een [soort van] kom. Lucilius, *Satiren*, b. 14: ‘...en geen arme, zoals mij [sic], met een Samische en vaste kom. Cicero, *De republica*, 6: ‘Laeius’ [redevoering], die we allen in onze handen hebben: “alsof de machten van de priesters, de onsterfelijke goden welgevallig, zonder de Samische, die, zoals hij hen schrijft, kommen”.

voorbeeld (vervolg)

- Samium est et testeum. Lucilius satyr. lib. 13. Et non pauper uti Samio certoque catino. M. Tull. lib. 6 de rep. Extat oratio Laelii quam omnes habemus in manibus, quam sympina pontificum diis immortalibus grata sint Samiaeque ut is scribit capedines.^[2]
- Samisch betekent ook ‘aardewerk’. Lucilius, *Satiren*, b. 13: ‘...en niet, als een arme, met een gebroken, Samische kom’. Cicero, *De Republica*, b. 6: ‘Laeius’ redevoering is overgeleverd, die we allemaal in onze handen hebben: ‘Hoe aangenaam zijn de priesterkomen voor de onsterfelijke goden, alsmede de Samische kommen (zoals hij schrijft)’.

Junius en de lexicografie

- Het lexeem als favoriete eenheid
- Obscure woorden zijn knooppunten in netwerk van referenties
- Bronnen haken in elkaar op woordniveau

Wat we nog niet weten...

- vertalingen (Cassius, Eunapius, Plutarchus, Hippocrates);
- edities: Cassius, Eunapius, Plutarchus, Curtius, Eustathius, Hesychius, Nonius Marcellus, *Apocolocyntosis*, *Laus Pisonis*, oneirocritica
- commentaren op Vergilius en Horatius
- annotaties op Plautus, Ausonius, Juvenalis.

Junius' aanpak

- Weinig gebruik van handschriften
- Geen specificatie van oudheid handschriften of relatie tussen verschillende handschriften
- Veelvuldig emenderen op basis van conjecturen (weinig vermelding in moderne kritische edities)
- Conjecturen ingegeven door parallellen in vooral encyclopedische werken

Voorlopige conclusie

- Junius was geen *manuscript hunter*
- Zeer beperkte vermelding in moderne kritische edities